

Yttrande från Regionkommittén om "Vitbok – En agenda för tillräckliga, trygga och långsiktig bärkraftiga pensioner"

(2012/C 391/02)

REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

- Alla nyckelaktörer, inklusive lokala och regionala myndigheter, som hanterar kompletterande pensionssystem för merparten av de offentligt anställda bör vara delaktiga i samrådsprocessen vid reformer av nationella pensionssystem.
- Kommittén understryker att vissa aspekter av EU:s pensionspolitik och Europa 2020-strategin förstärker varandra. Om Europa 2020-strategins högre sysselsättning uppnås bidrar detta till socialförsäkringssystemens och pensionssystemens övergripande hållbarhet. Tillräckliga pensionsförmåner är i sin tur en avgörande förutsättning för att uppnå Europa 2020-strategins ambition att minska fattigdomen, eftersom äldre européer fortsatt är en samhällsekonomiskt utsatt grupp. Utöver en reform av pensionssystemen krävs det också en rad arbetsmarknadspolitiska stödåtgärder för att äldre personer även i framtiden ska ha en rimlig inkomst.
- Mot bakgrund av en viss oro över insynen och över avgiftsnivån i samband med de olika formerna för privata pensionssystem skulle Regionkommittén välkomna en jämförande undersökning i syfte att tillämpa bästa praxis i hela EU.

Föredragande	Paul LINDQUIST (SE-PPE), kommunstyrelsens ordförande i Lidingö stad
Referensdokument	Vitbok – En agenda för tillräckliga, trygga och långsiktigt bärkraftiga pensioner COM(2012) 55 final

I. REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Inledning

1. Regionkommittén välkomnar kommissionens ambition att ta itu med de allvarliga utmaningar som många medlemsstaters pensionssystem står inför.
2. Att säkerställa hållbara och tillräckliga pensioner är av största betydelse inte bara för våra tillväxtutsikter, utan även för medborgarnas välfärd och välbefinnande.
3. En grundläggande förutsättning för att pensionerna ska vara trygga och tillräckliga är att pensionssystemen är långsiktigt ekonomiskt hållbara.
4. Kommittén betonar att allmänna pensioner även i fortsättningen kommer att ha en viktig roll för att säkra att varje pensionär ges en rimlig pension.
5. Ett pensionssystem med adekvat livsinkomstbaserat intjänande bidrar till att garantera långsiktigt bärkraftiga pensioner.
6. Kommittén vill poängtera att pensionssystemen har utvecklats över lång tid utifrån förhållandena i respektive medlemsland. Utformningen av de allmänna pensionssystemen är därför en angelägenhet för de enskilda medlemsstaterna.
7. Alla nyckelaktörer, inklusive lokala och regionala myndigheter, som hanterar kompletterande pensionssystem för merparten av de offentligt anställda bör vara delaktiga i samrådsprocessen vid reformer av nationella pensionssystem.
8. Det är i flera medlemsstater i stor utsträckning arbetsmarknadens parter som svarar för utformningen av tjänstepensionerna. I dessa fall är det naturligt att eventuella förändringar görs av parterna.
9. Vitboken bygger på artikel 153 i EUF-fördraget. Det är medlemsstaterna som har det huvudsakliga ansvaret för att utforma sina pensionssystem. EU ska dock understödja och komplettera medlemsstaternas verksamhet inom socialt skydd. Vitboken innehåller inte några konkreta lagförslag, och bedöms

därför inte medföra några problem för subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Däremot vill kommittén poängtera att alla eventuellt kommande lagstiftningsförslag inom pensionsområdet noggrant bör analyseras med avseende på subsidiaritetsprincipen.

10. Kommittén understryker att vissa aspekter av EU:s pensionspolitik och Europa 2020-strategin förstärker varandra. Om Europa 2020-strategins högre sysselsättning uppnås bidrar detta till socialförsäkringssystemens och pensionssystemens övergripande hållbarhet. Tillräckliga pensionsförmåner är i sin tur en avgörande förutsättning för att uppnå Europa 2020-strategins ambition att minska fattigdomen, eftersom äldre européer fortsatt är en samhällsekonomiskt utsatt grupp⁽¹⁾. Utöver en reform av pensionssystemen krävs det också en rad arbetsmarknadspolitiska stödåtgärder för att äldre personer även i framtiden ska ha en rimlig inkomst.

Balans mellan arbetsliv och pension

11. Kommittén stödjer kommissionens målsättning att pensionsåldern ska höjas i takt med att den förväntade livslängden ökar när så är lämpligt. Det kan bidra till att säkra den finansiella hållbarheten i våra pensionssystem. Detta kommer dock att kräva olika praktiska lösningar i olika medlemsstater.

12. Flexibel pensionsålder kan innebära att olika individer väljer att lämna arbetslivet senare än vad som skulle vara möjligt med en fastlagd pensionsålder. Därmed möjliggörs ett längre arbetsliv utifrån olika individers förutsättningar.

13. Kommittén vill betona vikten av att öka äldre arbetstagares (55–64 år) deltagande på arbetsmarknaden. Om man kunde uppnå en avsevärd ökning av sysselsättningsgraden⁽²⁾ skulle det innebära stora fördelar avseende både ekonomisk tillväxt och förbättrad hållbarhet i pensionssystemen.

14. Det finns ett stort utrymme för att öka sysselsättningen bland kvinnor, ungdomar och invandrare. Kommittén vill därför understryka vikten av att öka sysselsättningen i alla åldrar. Det är också viktigt att förbättra förutsättningarna för ett tidigare inträde på arbetsmarknaden för ungdomar och invandrare.

⁽¹⁾ CdR 319/2010 fin.

⁽²⁾ Enligt Eurostat, som citeras i vitboken, ligger den på mindre än 40 % i flera länder.

15. Kommittén uppmanar medlemsstaterna och arbetsgivarna att vidta åtgärder som uppmuntrar och gör det lättare för äldre arbetstagare att stanna kvar på arbetsmarknaden.

16. Kommittén skulle, i tillämpliga fall, välkomna en högre grad av utnyttjande av gradvis pensionering – en successiv övergång från heltidsarbete till heltidspension.

17. Sannolikheten för en begränsad arbetsförmåga till följd av långvariga hälsoproblem eller funktionshinder ökar betydligt med åldern⁽³⁾. Därför är det av stor vikt att det finns effektiva omställnings- och matchningsåtgärder som möjliggör karriär- och anställningsbyten under hela arbetslivet och att samhället stöder livslångt lärande liksom ett aktivt och hälsosamt åldrande.

18. Offentliga myndigheter och arbetsmarknadens parter bör utveckla och genomföra ytterligare åtgärder för att främja och gynna fortsatt sysselsättning för äldre arbetstagare, för att minska och upphäva avståndet i tid mellan det faktiska utträdet från arbetsmarknaden och den lagstadgade pensionsåldern.

Kompletterande pensioner

19. Tjänstepensioner kan utgöra ett viktigt komplement till de allmänna pensionerna. EU bör därför uppmuntra spridning av goda exempel i syfte att utveckla tjänstepensionssystemen i medlemsstaterna och stärka sitt stöd till pensionssystem som vilar på flera pelare.

20. Kommittén vill uppmana kommissionen och medlemsländerna att ägna större uppmärksamhet åt anställda i små och medelstora företag samt lågkvalificerade och atypiska arbetstagare eller arbetstagare som av strukturella skäl har osäkra anställningsvillkor, som ofta inte omfattas av tjänstepensionssystem i samma utsträckning som andra.

21. Tjänstepensionssystem skiljer sig från privat pensionssparande. Det är stor skillnad mellan tjänstepensionsplaner och försäkringsprodukter i övrigt. Ytterligare regler om solvens kan resultera i ökade kostnader för tjänstepensionsplanerna utan att medföra förbättrade pensionsvillkor för de anställda.

22. Kommitténs uppfattning är att allmänna pensioner, eventuellt i kombination med tjänstepensioner, ska vara tillräckliga för att ge medborgarna möjlighet att i rimlig omfattning upprätthålla sin levnadsstandard efter pensioneringen, men att privat sparande och den tredje pensionspelaren också bör uppmuntras.

23. Kommittén vill fästa uppmärksamheten på möjligheten att uppmuntra till minskade hinder för ökat arbetskraftsdeltagande. Åldersrelaterade tjänstepensionspremier, såsom de

förekommer i förmånsbestämda system, gör det relativt dyrt att anställa och behålla äldre arbetskraft.

24. Tjänstepensionerna har många gånger krav på en viss anställningstid för att intjänandetiden ska få tillgodoräknas. Samtidigt byter många yngre arbetstagare arbetsgivare och ibland även land relativt ofta. Det är viktigt att dessa arbetstagare får tillgodoräkna sig den pension de har tjänat in.

25. Regionkommittén är i grunden positiv till flytträtt av pensionsrättigheter och ser fram emot kommissionens förslag. Frågan är dock väldigt komplex. Man måste ta hänsyn till de stora variationerna mellan tjänstepensionssystemen i de enskilda medlemsstaterna. Framför allt får man inte minska arbetsgivarnas beredvillighet att finansiera tjänstepensioner. Dessutom behöver skatteeffekter, lagar om bodelning med mera beaktas.

26. Mot bakgrund av en viss oro över insynen och över avgiftsnivån i samband med de olika formerna för privata pensionssystem skulle Regionkommittén välkomna en jämförande undersökning i syfte att tillämpa bästa praxis i hela EU.

Jämställdhet

27. Regionkommittén vill ge kommissionen en eloge för att man har införlivat kommitténs rekommendation⁽⁴⁾ om att ägna jämställdhetsaspekten större uppmärksamhet. Denna fråga är av särskild betydelse för de lokala och regionala myndigheterna, eftersom kvinnor är i majoritet på många områden inom den offentliga sektorn⁽⁵⁾.

28. För att minska könsskillnaderna och ge kvinnor bättre pension stödjer kommittén kommissionens rekommendation till medlemsländerna att införa samma pensionsålder för båda könen.

29. De stora skillnaderna i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män i åldern 55–64 år medför att särskild hänsyn bör tas till jämställdhetsaspekten på ett längre yrkesliv och ett aktivt åldrande, exempelvis åtgärder som gör det lättare att kombinera arbete och familjeansvar.

30. Kommittén vill påpeka att bristen på alternativa vårdmöjligheter innebär ytterligare påfrestningar för främst kvinnor i många medlemsländer, som ofta leder till förtida pension.

31. En högre förvärvsfrekvens bland kvinnor kommer att ställa större krav på tillgång till barn- och äldreomsorg av hög kvalitet. Det är viktigt att de lokala och regionala myndigheterna har tillräckliga resurser för att klara det uppdraget.

⁽³⁾ Applica, CESEP och Alphametrics (2007), "Men and women with disabilities in the EU: Statistical analysis of the LFS ad hoc module and the EU-SILC".

⁽⁴⁾ CdR 319/2010 fin.

⁽⁵⁾ Eurostat (2008): "The Life of Men and Women in Europe – a statistical portrait".

32. Kvinnor drabbas i vissa medlemsstater i högre grad än män av långvariga kroniska sjukdomar eller åkommor och rapporterar i högre grad nedsatt arbetsförmåga, medan det i andra medlemsstater oftast är män som drabbas. De lokala och regionala myndigheterna bör därför ta ett särskilt ansvar för att säkerställa en god arbetsmiljö för sin personal.

33. Möjligheten att under exempelvis småbarnsåren arbeta deltid kan vara en viktig förutsättning för många, inte minst kvinnor, att vara kvar på arbetsmarknaden. Samtidigt är det viktigt att människor inte fastnar i oönskat deltidsarbete då detta har en negativ inverkan på framtida pensioner.

34. För att inte lagstadgad föräldraledighet ska medföra förlust i pensionssammanhang skulle medlemsstaterna kunna uppmantras att undersöka möjligheten att pensionsrättigheter ska tillgodoräknas även under sådan ledighet. Detta skulle även kunna gälla vid värnpliktstjänstgöring.

Information

35. Syftet med reformerna bör vara att skapa pensionssystem som i ett långsiktigt perspektiv utgör en garanti för stabilitet. Reformerna kommer bara att lyckas om de betraktas som rättvisa, vilket förutsätter att allmänheten har god kännedom om de verkliga problemen och alla möjliga lösningar på dem.

36. Kommittén vill betona vikten av en samlad pensionsinformation som skulle underlätta för medborgarna att fatta beslut om pensionsplanering. Den fria rörligheten inom EU innebär dessutom att fler medborgare framöver kommer att tjäna in pension från olika länder under sitt yrkesliv, vilket ytterligare förstärker behovet av en samlad information.

37. ReK uppmanar därför kommissionen att överväga att utveckla en gemensam internetbaserad plattform för samlad pensionsinformation.

Övrigt

38. Kommittén betonar att tillräckliga pensionssystem är viktiga för medborgarnas välbefinnande och avgörande för att undvika en ekonomisk överbelastning av lokala och regionala myndigheter.

39. Kommissionen uppmanas att se till att dess kommande åtgärder på detta område åtföljs av lämpliga konsekvensbedömningar som särskilt omfattar konsekvenserna för lokala och regionala myndigheter.

40. Regionkommittén uppmanar kommissionen att bedöma om det finns behov av samordning på detta område, inom ramen för den öppna samordningsmetoden, för att främja både den fria rörligheten och pensionssystemens hållbarhet.

Bryssel den 10 oktober 2012

Regionkommitténs ordförande

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
